

# HRVATSKI *glasnik*

XXXII. godina, 9. broj

3. ožujka 2022.

cijena 200 Ft

## VIII. Festival tradicionalne svinjokolje u Keresturu



FOTO: BERNADETA BLAŽETIN

14. stranica



Racko prelo u Bačinu

6. stranica



Daranjsko kolinje

12. stranica



Larfe i duh mohačkih bušov u Prisiki

11. stranica

## Mržnja

Nedavno je na prvom programu Hrvatske televizije emitiran serijal pod naslovom „Osjećaji“ (autor: Robert Knjaz). Autor je temu izabrao stoga što nas upravo osjećaji čine ljudima. Od svih tema koje je obradio (ljubav, strah, radost, mržnja, ljutnja, tuga) najteže mu je bilo obraditi mržnju, rekao je u razgovoru, zato što ljudi o njoj nerado govore. Mislim da to nije slučajno. Mržnja je, reklo bi se, ružno dijete ljudskoga društva. Priznati da netko gaji takve osjećaje prema nekome ili nečemu nije lako, međutim i ona je sastavni dio svakog ljudskog bića, te ima i svoju funkciju. Ljudi nerado razgovaraju o njoj, jer ipak je to osjećaj na koji nisu ponosni, ona je sinonim za neprijateljstvo, proizvodi gađenje ili odbojnost prema osobi, stvari ili situaciji sa željom da se sve što se mrzi uništi ili izbjegne. Ako se i govori o mržnji najčešće je to učinjeno u trećem licu. „Onaj me mrzi, jer ne voli...“. „On me mrzi zbog...“. „Oni nas mrze, jer mrze sve što je...“, ali mržnja koja se prebacuje na drugu osobu vraća se i tako postaje uzajamni osjećaj, neprijatelj ljudskih odnosa. Iako se ne govori često o samom osjećaju mržnje, ona je sve više nazočna u našim životima, u raznim postupcima ljudi. Prisutnost mržnje je sve izraženija, dok oni koji preziru smatraju da je drugi loš, a oni koji mrze smatraju da je drugi zao. Takvo upiranje prsta u drugog, okrivljavanje drugog svakodnevna je pojava i na društvenim mrežama, a u izbornoj kampanji je pojačana. Polako mržnja postaje neka vrsta marketinga. Jedan objavljen govor mržnje generira cijele skupine među kojima je mnoštvo ljudi koji zapravo nisu ni upoznati s problemom, temom. Promoviranje mržnje prema drugima izuzetno je opasno i može dovesti do nasilja. Čini se da od osjećaja mržnje ne možemo pobjeći, jer ona je u svakom ljudskom biću, ali možemo je savladati oprostom ili jednostavno je usmjeriti prema samoj mržnji. Nije dobro mrziti drugog, jer to je vrlo negativan osjećaj za svakoga, ali kad već ne možemo bez toga, onda barem mrzimo mržnju. Ako negativnom osjećaju dodamo negativan osjećaj, rezultat će biti pozitivan.

Beta

## Glasnikov tjedan



Ruski predsjednik Vladimir Putin 21. veljače objavio je kako Rusija priznaje nezavisnost dviju separatističkih regija s većinskim ruskim stanovništvom u istočnoj Ukrajini. Već dva dana kasnije Rusija je izvela specijalnu vojnu operaciju protiv Ukrajine, dok ruski separatisti pikiraju na tri puta veći teritorij od onoga kojeg trenutno drže. Invazija na Ukrajinu započela je s triju strana te s kopna, iz zraka i s mora. Od završetka Drugog svjetskog rata ovakovog napada na neku samostalnu državu u Europi nije bilo. Što je dovelo do toga? Mišljenja se razilaze. Svaka strana u rusko-ukrajinskom ratu, koji je započela Rusija, tvrdi za drugu kako je upravo ona kriva za krv i rat. Rusija je golema i poručuje kako će vojna operacija protiv Ukrajine trajati koliko bude potrebno, sve ovisi o zacrtanim ciljevima, postignutim rezultatima i opravdanosti učinjenoga.

Istoga dana kada je Ukrajina napadnuta ukrajinski predsjednik proglasio je ratno stanje rekavši kako Rusija napada vojnu infrastrukturu i granične postrojbe, intenzivno granatira ukrajinske jedinice na istoku, aerodrome... Melitopolj, Mariupolj, Harkiv, Odesa, Kijev, Černobil... Nakon Bjelorusije, Krima, „ruski svijet“ se širi dalje i preko velike rijeke. Amerika oštro odgovara gospodarskim sankcijama, slanjem oružja. Europska unija uvodi, oštre ekonomske sankcije i osuđuje ruski napad na Ukrajinu, spremna je slati i oružje Ukrajini.

Rusija smatra kako NATO treba prekinuti svoje širenje na istok i kako bi članstvo Ukrajine u Sjevernoatlantskom savezu

bilo neprihvatljivo za Rusiju. Napadom se želi „demilitarizirati i denacificirati“ Ukrajinu. Rumunjska je preblizu Ukrajini. Poljska je više nego zabrinuta, kao i Litva. Mađarska se ne želi miješati, ali osuđuje napad na Ukrajinu i spremna je primiti izbjeglice iz Ukrajine te podržava sve sankcije za koje se odluči Europska unija. Srbija ne želi uvesti sankcije Rusiji, ali poštuje teritorijalni integritet Ukrajine. Hrvatska oštro osuđuje ruski napad na Ukrajinu. Zapad je za Putina agresor, Putin je za Zapad agresor. Ovo već nije Hladni rat. K tomu Rusija nije usamljena u negodovanju zbog širenja NATO saveza u regiji, u neposrednoj blizini Ukrajine. Četvrtog dana ruske invazije ruski je predsjednik naredio ruskoj vojsci

da nuklearno oružje bude u stanju pripravnosti. Nedugo nakon toga, istoga dana ured ukrajinskog predsjednika priopćio je kako će se ukrajinsko i rusko izaslanstvo sastati zbog pregovora na ukrajinsko-bjeloruskoj granici.

U kontekstu „ruskog svijeta“ piše se i o stanju u Bosni i Hercegovini, na Kosovu, o pitanjima

s kojima se na zelenu granu ne može ni nakon trideset godina. I „srpskom svetu“. Projiciraju se mogući crni scenariji. Iz kijevske višekatnice čuje se ženski plač dok promatra kako tenk prelazi naglo na drugu stranu ulice i gazi nadolazeći osobni automobil. Tenk stoji na njemu nekoliko minuta.

Mađarski književnik István Fekete napisao je kako nema niti dobivenih niti izgubljenih ratova, samo ima rata, destruktivnog, ubojitog i neljudskog rata, koji ne rješava ništa, tek sije sjeme sljedećeg rata. Onog kojeg će pokrenuti mali broj ljudi, koji niti se bore niti umiru u njemu. U njemu ginu i ubijaju se, gube domove oni koji su tek sredstvo i žrtve. Ljudsko meso. Rekao bi Melkior, „čovjetina“ nećijih ratova.

Branka Pavić Blažetin

*„Invazija na Ukrajinu započela je s triju strana te s kopna, iz zraka i s mora. Od završetka Drugog svjetskog rata ovakovog napada na neku samostalnu državu u Europi nije bilo.“*

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

**HRVATSKI** glasnik

Pripravljanje predškolske dice

## Druga djelaonica u seriji „Nudim ti školu!“

**U Sambotelu u Hrvatskoj školi i čuvarnici Mate Meršića Miloradića jur peto ljetu teče pripravljanje predškolske dice, po različiti tema i djelaonica, u duhu zbudjanja volje i želje za upoznavanjem školskoga svita. Za to vrime se predstavljaju i učiteljice i načini, metode ter vježbanja, pravoda dvojezično. Mališani ki će ljetos u jesen stupiti u školu, 14. februara, u pondiljak otpodne, su mogli u seriji „Nudim ti školu“, ljetos jur po drugi put, preko-raknuti školski prag i siditi u pravom razredu na školski stolica, malo van iz forme, u pozadini s roditelji.**

Hrvatski obrazovni centar u Sambotelu svenek na početku novoga ljeta poziva i čeka na djelaonice dicu sa starinom skupa, kade lako dostanu uvid u buduće školsko djelovanje. U nekom smislu je ovo još jedan otvoreni dan ove ustanove. Morebit laglje djelo imaju mališani Hrvatske čuvarnice, ki samo po štiga moraju goriprojti na kat u istoj ustanovi, ali s istom radošću se čekaju pravo-

ru druge djelaonice direktorica Hrvatske škole i čuvarnice, Edita Horvat-Pauković, je pozvala dicu na skupnu zabavu. Zbog toga na zabavu, jer nazočni gor nisu upametzeli da su testirani, koliko znaju npr. o dijeli ljudskoga tijela, kako stoju sa smjeri i numeri ter kako znaju neke riči i na hrvatskom jeziku. Ovoj dici digitalna tehnologija ne stvara nikarčkove probleme, to se je veljek vidilo,



da i oni, ki dojdou iz drugih ustanovov. Nje i njeve roditelje je cilj uvjeriti da će ova biti prava škola za dojdutih osam ljet. Prvo zanimanje je održano s budućom razrednicom 1. razreda, Estikom Meršić, ka je brojanje i numere stavila u sredinu vježbanja. U okvi-

kako je bilo gusto javljanje za rješavanje zadać pri pametnoj ploči. Iako školska ravnateljica je jur poznata peršona u čuvarnici, ova prva ura pod nje peljanjem izgledala je tako, kot kad bi bili svaki drugi dan skupa vježbali. Dica očitvidno su uživala, veselila su se svakom dobrom odgovoru. U grupi su devetimi bili iz Hrvatske čuvarnice, a četirmi iz drugih čuvarnic. Med brojidbom i rješavanjem zadać ostalo je vrime i za tanac ter jačku, skakanje i za opće gibanje nog i ruk. Iz tančenoga dijela nisu mogli dalje ostati ni roditelji, u krugu, ruka u ruki, veselo je bilo obraćanje, tanac u paru. Pokidob fašensjska je dob, na kraj zanimanja je ostala mala kreativnost, napravljenje fašensjskoga suvenira. Koliko su zanimljive i popularne ove djelaonice pokazuje i to da dica bi spolom htela i duglje ostati od planiranoga časa. U medjuvrime nu se je odvijala i treća djelaonica, 28. februara, u pondiljak, s učiteljicom Évom Tóth i Medom Miškom u 1. razredu, a zadnje zanimanje vabi i nadalje predškolsku dicu, 21. marcijuša, u pondiljak, potom pak slijedi upis u školu. *Tiho*

### GARA

Hrvatska samouprava Gare 5. ožujka priređuje tradicionalno Bunjevačko prelo koje će se održati u mjesnom Kulturnom domu s početkom u 19 sati. U sklopu programa nastupit će Garska omladinska plesna grupa i solistica Viktorija Kettinger. Goste će zabavljati domaći Orkestar „Bačka“. Priredba se organizira s naramkom, bez posluživanja pića. Rezervacija stolova moguća je jedino u pretprodaji ulaznica, po cijeni od 2000 ft. Ulaz s Covid potvrdom.

### BAJA

Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije 8. ožujka 2022. godine saziva forum o predstojećim parlamentarnim izborima i popisu stanovništva koji će se održati u županijskom Narodnosnom domu u Baji s početkom u 15 sati. Gosti-predavači su predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban i parlamentarni glasnogovornik Hrvata i voditelj hrvatske liste Jozo Solga. Poziv je upućen svim mjesnim hrvatskim samoupravama i zastupnicima, kao i zastupnicima Županijske hrvatske samouprave. Okupljanje će se održati u skladu s važećim epidemiološkim propisima.

## PARLAMENTARNI IZBORI 2022. LISTA HRVATSKE DRŽAVNE SAMOUPRAVE – HRVATSKA LISTA

Dana 20. studenog 2021. godine na izvanrednoj sjednici Skupštine Hrvatske državne samouprave održanoj u budimpeštanskom sjedištu kojoj se odazvalo 26 od ukupno 31 člana Skupštine prihvaćena je hrvatska narodnosna lista za parlamentarne izbore 2022. godine. Na zatvorenoj sjednici Skupština je raspravljala o hrvatskoj manjinskoj listi za parlamentarne izbore 2022. godine. Nakon sjednice predsjednik Ivan Gugan objavio je odluku o prihvaćanju hrvatske narodnosne liste za parlamentarne izbore koji će se održati 3. travnja 2022. godine. Prema odluci hrvatska lista je prihvaćena s kandidatima u sljedećem redosljedju: 1. Jozo Solga, 2. Ivan Gugan, 3. Joso Ostrogonac, 4. Vinko Hergović, 5. dr. Dinko Šokčević, 6. Zorica Prosenjak Matola, 7. Angela Šokac Marković, 8. Marija Pilšić. Prvih pet imena bit će vidljiva na glasačkom listiću.

*Dana 12. veljače započela je izborna kampanja u kojoj i HDS kao kandidacijska organizacija želi za svoju listu postići što veći broj glasova, osiguravajući tako što snažniji legitimitet hrvatskom predstavniku u Mađarskom parlamentu u razdoblju od 2022. do 2026. godine, rekao je za Hrvatski glasnik predsjednik HDS-a Ivan Gugan. Izbornu kampanju vodit ćemo kroz minutažu koja nam je osigurana na državnim javnim medijima, i u prvom redu preko svojih medija u sklopu Medijskog centra Croatica, preko tjednika Hrvata u Mađarskoj Hrvatskoga glasnika, preko Radija Croatica...*



|| *Kojim se principima vodila Skupština HDS-a pri donošenju odluke o hrvatskoj listi?*

– Princip i moj i članova Skupštine kod sastavljanja liste bio je da na listu pokušamo staviti ljude koji su desetljećima istaknuti članovi naše zajednice, svojim društvenopolitičkim radom su to

zaslužili, a drugi da pokušamo staviti ljude koji su pripadnici raznih subetničkih skupina, koji žive u raznim regijama gdje žive Hrvati. Zahvalivši se na dosadašnjem radu našem glasnogovorniku Jozi Solgi njega smo i dalje podržali, i tako on vodi listu. On je podrijetlom iz Podravine. Dosadašnja praksa je bila da na drugom mjestu bude predsjednik HDS-a, u ovom slučaju sam to ja, koji živim u Baranji, treći je predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, on je iz Bačke, Vinko Hergović je na četvrtom mjestu kao predsjednik najveće udruge gradišćanskih Hrvata (DGHU), na petom mjestu je Dinko Šokčević koji živi u Budimpešti, na šestom Zorica Prosenjak iz Zale, na sedmom Angela Šokac Marković, a na osmom Marija Pilšić.

|| *Odluka je donesena na zatvorenoj sjednici jednoglasno?*

– Nije odluka donesena jednoglasno, bilo je i za i protiv. Mogla je ta lista biti i dulja, ali više imena kandidata nije bilo. Bio je na toj sjednici i prijedlog da se odgodi odluka o sastavljanju liste i da se izradi sasvim jedan poseban protokol za biranje kandidata i sastavljanja liste. Ali u našem Poslovniku već ima odredaba koje odgovaraju te smo po istome i radili. Listu je potvrdio i Vladin ured i nadležni organi.

|| *Već dva puta je HDS sastavio listu (2014. i 2018.) i poslao glasnogovornika u Mađarski parlament. Po svemu sudeći i ovoga puta ćemo poslati glasnogovornika. On nema pravo glasa. Zašto je važno da imamo svoga predstavnika, premda bez prava glasa, da HDS postavi listu i pošalje svoga predstavnika u Mađarski parlament?*

– Za vrijeme prvog mandata, 2014.-2018., to je bila sasvim nova institucija, i trebalo je neko vrijeme da se uhodaju i glasnogovornici narodnosti, i Narodnosni odbor i da narodnosni glasnogovornici nađu okvire u kojima mogu pomoći svojim zajednicama. U drugom mandatu, 2018.-2022., pronađeni su oni kanali koji mogu biti u korist svih manjina, i nekako mi se čini da je i rad Narodnosnog odbora bio učinkovitiji. To se vidjelo na mnogim poljima. I na zakonodavnom polju, i u financiranju projekata. Susrećeš donositelje odluka svakodnevno, lakše im se obraćaš i lobiraš, upoznaješ ih s potrebama narodnosnih zajednica direktno. A tu su i kanali koje koristi HDS, i ja osobno, uz našeg predstavnika. Sve te kanale moramo iskoristiti koliko možemo.

|| *Kako u praksi izgleda kohabitacija između osobe koja s liste predstavlja Hrvate u Mađarskom parlamentu i Skupštine HDS-a, odnosno predsjednika HDS-a? Je li to svakodnevni dijalog?*

– Narodnosni odbor donosi godišnji plan rada i tema za raspravljanje o čemu redovito izvještavaju predsjednike svih državnih samouprava koji mogu i nazočiti svim sjednicama. To tako doživljava i naš sadašnji glasnogovornik te po svim pitanjima usko surađujemo, s jedne strane on i ja, a s druge strane Savez državnih samouprava i Narodnosni odbor. Dva tijela usko surađuju i često imamo zajedničke sjednice i prije nego se o istim temama raspravlja na Narodnosnom odboru. Sve naše prijedloge odbor pokušava realizirati. Gledaju se interesi državnih samouprava, lokalnih samouprava i manjinskih zajednica.

|| Kampanja je počela, HDS će temeljem broja upisanih birača dobiti i potporu za kampanju. Danas, 25. veljače je u biračkom popisu 2383 birača. Poznato je da birači koji glasuju za narodnosnu listu ne mogu glasovati za stranačku. Kako to premostiti? Što je cilj, jer znamo i to kako je lista valjana i s minimalnim brojem dobivenih glasova, i s jednim glasom, što je svojevrsni paradoks.

– Znamo kako je kampanja „oštra” i svaki glas je važan strankama. Pa nekima bi možda moglo izgledati kako se „oduzimaju” glasovi ako se glasa na hrvatsku listu. Ja mislim da se i mi moramo dokazati. Neki misle kako bi i Hrvati mogli imati svog punopravnog zastupnika. Ja sam realist. Ne vidim za to šanse. Kad bi glasovao svaki Hrvat možda ni to ne bi bilo dovoljno. Mogu prihvatiti to kako je nekom pojedincu važno tko će ga zastupati u Parlamentu i simpatizira s nekom strankom i to mu je onda važnije nego hrvatska lista, i reći će ionako će Hrvati imati svoga predstavnika. Ja to ne podržavam, ali prihvaćam. Realno je da imamo glasnogovornika, i kako ste i rekli, lista je potvrđena i s jednim glasom. Ali nije svejedno s koliko glasova ulazi naš glasnogovornik. Ni zbog hrvatske zajednice i njenog prestiža, samopouzdanja i potvrde naše političke zrelosti. Ako ne računam njemačku zajednicu koja će i sada pokušati ostvariti punopravni povlaštenu mandat, upravo je hrvatska lista 2018. godine dobila najviše glasova. Nadam se kako će to i sada biti tako. Vjerujem kako je to jako važno. Zbog nas samih i zbog legitimiteta našeg predstavnika, a i mađarska politika prati našu snagu.

Ali imam i jedan praktičan savjet. Svi mi koji ćemo glasovati za hrvatsku listu i dati podršku našoj listi, svima nama ostaje mogućnost glasati za svoga kandidata u svojoj izbornoj jedinici, a preko njega dajemo glas i stranci čiji smo simpatizeri, i tako možemo pomoći mađarskoj politici, ali i istaknuti svoje hrvatstvo glasanjem za hrvatsku listu.

## PARLAMENTARNI IZBORI 2022

**POŠTOVANE HRVATICE I HRVATI!**

**MOLIMO VAS DA NA PARLAMENTARNIM IZBORIMA PODRŽITE LISTU HRVATSKE DRŽAVNE SAMOUPRAVE.**

### HRVATSKA LISTA

1. JOZO SOLGA / SZOLGA JÓZSEF
2. IVAN GUGAN / GUGÁN JÁNOS
3. JOSO OSTROGONAC / OSZTROGONÁCZ JÓZSEF
4. VINKO HERGOVIĆ / HERGOVICH VINCE
5. DR. DINKO ŠOKČEVIĆ / DR. SOKCSEVITS DÉNES
6. ZORICA PROSENJAK-MATOLA / MATOLÁNÉ PROSZENYÁK HAJNALKA
7. ANGELA ŠOKAC-MARKOVIĆ / MARKOVICS JÓZSEFNÉ
8. MARIJA PILŠIĆ / PILSITS MÁRIA

**SVOJIM POTPISOM DAJTE PODRŠKU LISTI HRVATSKE DRŽAVNE SAMOUPRAVE!**



|| Je li cilj povećati broj upisanih birača i birača koji će izaći na izbore? Premašiti brojke iz 2018. godine?

– Sada je u prvom redu bitno animirati ljude da se registriraju. To mogu obaviti za par minuta online ili isto riješiti kod mjesnog bilježnika. Bitno je u prvom krugu povećati sadašnji broj upisanih hrvatskih birača. Radimo na tome, obavještavamo putem naših medija i letaka i slično. A u drugom krugu, a to će biti poslije 18. ožujka, jer do tada je otvorena mogućnost upisa u hrvatski birački popis, dakle, poslije 18. ožujka pokušat ćemo animirati ljude koji su se upisali da izađu na izbore i daju glas hrvatskoj listi, da potvrde da su za hrvatsku listu i hrvatsku zajednicu. Mislim da će situacija na izborima biti napeta, borba je za svaki glas. Nadam se kako će nas biti više nego 2018, ako ne i onda bar u tim okvirima, ali mi ćemo učiniti sve da se broj birača koji će potvrditi hrvatsku listu poveća.

Branka Pavić Blažetin

Održano Racko prelo u Baćinu

## Dvorana obnovljenog Seoskog doma ispunjena do posljednjeg mjesta

Pokladne veselice bačkih Hrvata nastavljene su Rackim prelom u Baćinu koje je priređeno 12. veljače u obnovljenom Seoskom domu. Bilo je to 26. Racko prelo u organizaciji mjesne Hrvatske samouprave koja od svoga utemeljenja 1998. godine njeguje ovu tradiciju. Seoski dom u crveno-bijelo-plavom ruhu, s istaknutom mađarskom i hrvatskom trobojnicom bio je dupkom pun, a uz mještane došli su i brojni gosti iz okolnih naselja, prije svega Kalače, Dušnoka, ali i drugih, udaljenijih naselja. Na omiljenoj pokladnoj zabavi bili su zastupljeni svi naraštaji.



Nazočne je pozdravio generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat

U ime domaćina i organizatora okupljene je pozdravio predsjednik Franjo Anišić, među njima posebno uzvanike. Nakon njega nazočne su pozdravili generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat i baćinski načelnik Csaba Fekete. Svojom nazočnošću prelo je uveličala i zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković.

„Na posljednjem Rackom prelu prije dvije godine u gostionici ‚Plavi Dunav‘ na Krečanu u Kalači obećao sam da s Hrvatskom samoupravom odsada nećemo raditi jedni pored drugih, nego

ćemo ruku pod ruku ići naprijed. Onda su mnogi odmahnuili, misleći da je i to samo jedno obećanje političara. Mislim da je vrijeme uvelike dokazalo da smo uistinu na dobrom putu jer odonda gotovo sve priredbe održavamo zajedno, stoga i ovdje zahvaljujem Hrvatskoj samoupravi na nesebičnom zalaganju“, naglasio je uz ostalo načelnik Csaba Fekete, dodavši kako je od iznimnog značaja da žitelji naselja znaju odakle potječu.



Seoski dom bio je ispunjen do posljednjeg mjesta

„Na žalost, zbog pandemije i uvedenih protuepidemijskih mjera lani se nismo mogli okupiti, ali zato smo ove godine goste mogli primiti u obnovljenom Seoskom domu. Ponosni smo što su i ove godine ispunili dvoranu do posljednjeg mjesta. Program

je bio skromniji nego ranijih godina, nije bilo ni posebnog programa, prvenstvo zbog financijskih razloga. Najvažnije je da smo opet bili zajedno, da smo se zabavili, družili, plesali, pjevali, zajedno veselili i osjećali dobro“, kazao nam je uz ostalo predsjednik Hrvatske samouprave Franjo Anišić.

Za dobro raspoloženje na ovogodišnjem Rackom prelu pobrinuo se dušnočki orkestar „Zabavna industrija“. Veselilo se uz ples, pjesmu i dobru kapljicu pa je veselica kao i uvijek potrajala do zore.

S.B.



Najviše se plesalo kolo

## HARKANJ

Vinkovo u podrumu obitelji Radosnai na obroncima Tenkesa prilika je za druženje prijatelja i rodbine, ali i hrvatske zajednice u Harkanju. Domaćica Đurđa Geošić Radosnai rado čeka goste, a ako znaju zapjevati hrvatski onda su njena vrata uvijek otvorena. Tako je bilo i na blagdan svetog Vinka 22. veljače.



Veselo društvo, Đurđa, njen suprug Feri i sin Tihomir čekali su prijatelje od ranoga jutra. Mišo Kovačević bio je u elemetu i predvodio je hrvatsku pjesmu. Došla je i Đurđina rodbina iz Martinaca. Peklo se i prase i janje, a bilo je napretek i ostalih delicija. Blagoslovljen je trs i zaliven vinom, a jamstvo za dobar urod su vrijedne ruke članova obitelji Radosnai.

*Branka Pavić Blažetin*



FOTO: RENATA BALATINAC

## Četrdeset godina Orkestra „Vizin“

Prije dvije godine, kada smo u organizaciji Kulturne udruge „Vizin“ održali susret generacija svirača, pitala sam se je li 38 godina malo ili puno?

Sad bih to pitanje mogla postaviti ponovo. Četiri je desetljeća i u čovjekovom životu lijepa brojka, a kamoli u životu jednog orkestra. Od utemeljitelja preko mnogih naraštaja, sve do najmlađe generacije u Orkestru „Vizin“ redali su se vrsni svirači. Veliki dio njih se (unatoč epidemiološkim propisima) okupio 27. studenog u auli pečušskog fakulteta u Ulici János Kovács Szántó.

Došlo je i podosta ljudi kako bi s orkestrom proslavili njihovu godišnjicu, pri čemu su se pridržavali propisa. Kao i kod svih susreta i rođendana, svirači su ih dočekali na vratima glazbom. Kolo se vilo, svirali su naizmjenice stariji i mlađi članovi orkestra,



FOTO: VESNA VELIN

svi su mogli za sebe pronaći ponešto, a usto su moglo kušati i izvršnu rođendansku tortu.

U veselom i nevezanom ozračju jubilara je plesačnica potrajala do ponoći, no najveselije je društvo nastavilo druženje sve do sitnih sati u probnim prostorijama orkestra. Hvala svima koji su došli kako bi se provešeli i s nama i proslavili rođendan.

Priredbu je podržao Fond „Gábor Bethlen“ (NKUL-KP-1-2021/1-000346).

*Vesna Velin*

## KUKINJ

U organizaciji Kulturne udruge „Ladislav Matušek“ na dan svetog Vinka ili kako ga Kukinjčani nazivaju Vincekovo, 22. siječnja održano je druženje u Kukinju. Druženje je ove godine održano u podrumu Đure Tarađije u kukinjskom Mostaru, rekao mi je voditelj KUD-a „Ladislav Matušek“ Ivo Grišnik. Članovi udruge i pozvani gosti okupili su se oko slasnih delicija koje Kukinjčani serviraju na zavidnoj razini. Odrezan je trs i stavljen u vodu, na trs je obješena kobasica i švargla koje su zalivene vinom kako bi grozdovi bili barem toliki. Blagoslov trsa obavio je bicsérdski župnik Gabrijel Barić. U mjesnoj crkvi svete Ane služena je sveta misa na hrvatskom jeziku, a druženje oko bogatog stola nastavljeno je u mjesnom Domu kulture uz glazbu orkestra KUD-a „Ladislav Matušek“.



FOTO: KRISTINA GERGIĆ NAGY

U salantskom hrvatskom narodnosnom vrtiću pokladnih je dana bilo veselo. Svi su se spremali za maske i maškaranja. Tako nam je teta Kristina Nagy poslala fotografiju svoje grupe „Bubamara“. Na slici su djeca s maskama na licima koje su sami izrađivali proteklih pokladnih dana.

## Jedva čekam poklade

Bogatstvo pokladnih običaja kod Hrvata u Mađarskoj je veliko. Do danas očuvan i najpoznatiji je ophod bušara u Mohaču koji je već prije pedesetak godina prešao naše mohačke hrvatske okvire i postao vlasništvo grada i Mađarske. Danas se u vrijeme poklada u Mohaču maskiraju skoro svi Mohačani, među njima i šokački Hrvati i brojni namjernici koji tih pokladnih dana borave u gradu kako bi posljednje dane zime neobuzdano proslavili pod bušarskim maskama. U kavalkadi gastronomije, zabave, pjesme, plesa i smijeha teško je prepoznati nekadašnji način života šokačkih Hrvata. Događanja su to od pokladnog četvrtka do pokladnog utorka i čiste srijede, koja su danas najprepoznatljivija turistička ponuda Mohača, grada na Dunavu.

Izvrnuta odjeća buša koje su muška i ženska stvorenja na tragu su poganskih priča i običaja, kao i vatra oko koje pleše zadovoljna buša. Cijelo pokladno razdoblje protječe u veselju, ali vrhunac je od četvrtka do utorka. Četvrtak su male poklade, djece i žena i ponekih buša. Za prave mohačke bušare najvažniji je utorak. Oni i danas utorkom obilaze



FOTO: STIPAN BALATINAC

U ruci ima buzdovan, škrebetaljku, duge trube, obramenu... U sve su se to mogli uvjeriti posjetitelji koji su boravili u Mohaču od 24. veljače do 1. ožujka. Brojni programi nudili su za svakoga ponešto, a najbučnije je bilo u nedjelju 27. veljače. Tada se Dunav prešao čamcima, slijedio je veliki mimohod do centralnog gradskog trga, veselje, paljenje lomače i kovčega s „pokladama“.

Mohački Hrvati su se okupljali oko buša šest dana svojim sudjelovanjem u brojnim gradskim programima. Sudjelovali su privatno u bušarskim grupama i svirali u brojnim orkestrima. Čitaonica mohačkih Šokaca je sa svojom dječjom skupinom, sudjelovala u povorci na male poklade, a i grupa Šokačke čitaonice kao i svake godine imala je brojne nastupe, pa tako i mohački KUD-ovi i orkestri koji uz ostalo na svom repertoaru imaju hrvatske koreografije ili izvode i hrvatsku glazbu.

Branka Pavić Blažetin



šokačku četvrt, Ledinku i Kolišće. Rijetko idu sami, već u svojoj grupi od desetak članova. Naravno, imaju i svoje bandaše bez kojih se danas ne može. A nekada, kako piše u starim spisima, kada su vlasti početkom 20. stoljeća Šokcima zabranile „bušovanje“, tek poneki usamljeni bušar nosio je larfu i tiho se šuljao šokačkom četvrti. A tada, 30-tih godina gradski oci su shvatili kao tih dana iz daleka, pa i iz Budimpešte u mohačku luku parobrodom navraća više ljudi. I tako su buše postale artikl koji se mogao prodati. Sve ostalo znate. I to da su dio UNESCO-ove liste nematerijalne kulturne baštine i da ih osim Hrvata baštine mnogi.

Bušari oblače izvrnuti kožuh od ovčje kože, platnene gaće ispunjene slamom, bundu povezuju u pojasu konopcem na koji često pričvršćuju kravlje zvono. Na nogama imaju opanke i pletene čarape ili čizme. Ali bušu bušom čini larfa (obrazina), koja se nekad izrađivala od vrbe i bojala svinjskom krvlju, a odostraga je bila od krzna ovce, dok su na vrh nataknuti kravlji ili bikovi rogovi, ili kozji ili jarčevi rogovi. Buši nitko nije smio vidjeti lice, ostala je ona tek tajanstveno stvorenje drugoga svijeta. Prava buša je skrivena i tajnovita.

### Trenutak za pjesmu

\* \* \*

**“Duša moja gine kada se spomenem  
kako koračah u mnoštvu  
predvođen ih k domu Božjem  
uz radosno klicanje i hvalopojke  
u povorci svečanoj.**

**“Što si mi, dušo, klonula  
i što jecaš u meni?  
U Boga se uzdaj, jer opet ću ga slaviti,  
spasenje svoje, Boga svog!**

Psalam 42 – 43



# Klapa Dičaki s približavajućimi koncerti u Kisegu i Sambotelu

*Predstavljanje druge cedejke s duhovnim jačkama*

Klapu Dičaki, osnovanu pred petimi ljeti s jačkari iz trih južnogradišćanskih susjedskih sel u Austriji, Čajte, Čembe i Vincjeta, u dodatku s pjevači iz ugarskih naselja Narde, Gornjega Četara i Kisega, u ovom minulom času čudakrat nismo imali priliku viditi na pozornici, ni „fejs tu fejs“ uživati u nje jačka, ali je nas iz djelatne pozadine lipo u tišini podarila s još i dvimi CD-pločami. Prva je izašla krajem 2020. ljeta, s gradišćanskimi i zabavnimi pjesmami iz Hrvatske. A drugi album s duhovnim jačkama je čekao svoje slušatelje i kupce pred božićnim svetki.



FOTO: KLAPA DIČAKI



Na dogovoru u samboteljskoj biskupskoj palači, sliva: Slobodan Stefanović, Andreas Benčić peljač Klape, István Császár, generalni vikar Samboteljske biskupije i Richárd Inzsöl, pomoćni farnik u Pinčenoj dolini

Cedejka pod naslovom „Druga klapska veza Gradišće-Hrvatska. Duhovna/Glaubenslieder/ Vallásos énekek“ sadrži dvadeset jačak, jedna je lipša od druge. U pratećem prospektu moremo preštati, kako je za ov CD istraživano, aranžirano i snimljeno osam jačak gradišćanskoga korena, te su na omotu naslovi jačak označeni črljenom farbom (Gospodine još ostante, Zvišuje duša moja, Hod'te k Jezusu, Jezus Kristuš preljubljeni, Gospodine smiluj se, Jur puca rana zora, Sveti Martin, Bože Tebi se klanjamo). Ove su specifične za neka sela, a nigdar dovidob nisu bile snimljene na nosač zvuka, no zato je jači narod pri sveti maša tako u Austriji, kot i kod nas u Ugarskoj. Zelenom bojom su označene četire pjesme iz drugih zemalj, ke su preobrnute na gradišćansko-hrvatski jezik. Med njimi je za me najveće presenečenje „Črna Madona“ ka je naravno priljubljena jačka u domovini jedine Črne Madone iz Lorete u Ugarskoj, u Koljnofu, i ku je iz poljskoga preveo Mirko Berlaković. Ali ovde su još tri popularne jačke s prekrasnim melodijami, Bože moj, ne ostavljaj me Ti, Pomozi mi Bože i Krist na žalu. Svaku pjesmu sve gušče čujemo u izvedbi različitih jačkarnih zborov u naši crikva. Takaj je osam pjesam prikzeto iz Hrvatske, ke su registrirane onda s plavom bojom, za nje se piše da nisu toliko poznate još u Gradišću: Oči u oči (pravi izbor iz Domovinskoga boja), Ohrabri se, Gospode trebam te, Gledajte u Gospodina, O

ljubavi ja pjevam, Jer ti si predivan Bog, Velik si, Kao košuta. Ov album je zopet jedno ugodno presenečenje za ljubitelje hrvatske glazbe, a za kotrige Klape Dičaki potvrđuje tu činjenicu da su i s ovim produktom, jur po drugi put, dokazali koliko su svestrani, precizni, dosljedni u glazbenoj kvaliteti. Naša je dodatna sriča da smo pred kratkim dostali informaciju, kako se Klapa Dičaki pripravlja za tri nastupe, med kojimi dva su predviđeni u Željeznoj županiji. U pondiljak, 14. februara je u samboteljskoj Biskupskoj palači István Császár, generalni vikar Samboteljske biskupije, a ujedno i jakovski opat i duhovnik samboteljske katedrale Pohoda Blažene Dvice Marije, primio klapsku delegaciju s peljačem Andreasom Benčićem, zbog dogovora vazmenoga koncerta u samboteljskoj katedrali. Oko fiksiranja koncertnoga termina, 16. februara, u srijedu, farnik Kisega, Gyula Perger takaj je primio delegaciju. Po svi ti dogovori, imamo izuzetnu čast najaviti da Klapa Dičaki s duhovnim jačkama i s prezentacijom druge CD-ploče, nastupa na Macicnu nedilju, 10. aprila u 17 uri, u kiseškoj crikvi Srca Jezuševoga, a na Vazmeni pondiljak, početo od 19 uri, samboteljska katedrala će se napuniti s odličnim glasima naših Dičakov. Farnik Vincjeta Branko Kornfeind omogućio je nastup u mjesnoj crikvi, na Vazmenu nedilju 17. aprila, u 18 uri. Pri koordinaciji dogovorov pomogli su pomoćni farnik Pinčene doline Richárd Inzsöl i jačkari klape Slobodan Stefanović i Imre Harsányi. Dojdite u sve većem broju u Kiseg i Sambotel, u glazbenoj lipoti zdignuti dušu Gospodinu, jer će jačke Klape Dičaki dično glušati u radosti i slavi Kralja Nebeskoga. *Tiho*



Klapa Dičaki 2019. ljeta za doljnopoljanskom mašom za dicu i familije s fra Vjekoslavom Matićem

## Narodnosni festival „Glas Balkana” u Kőbányi

U Kulturnom centru Sándor Csoma Kőrösi 29. siječnja 2022. u organizaciji Kulturnog društva „Glas Balkana” priređen je istoimeni narodnosni festival, na kojem je folklorno naslijeđe hrvatske narodnosti u Mađarskoj predstavila dječja skupina „Židanske zvijezdice” iz Hrvatskog Židana. Prigodi je nazočio i dogradonačelnik Kőbánye Csaba Somlyódy.

U Kőbányi, slično drugim budimpeštanskim okruzima i naseljima u Mađarskoj nerijetko se održavaju narodnosni programi u kojima se uz hrvatsku predstavljaju i ostale zajednice. Kao što je to već puno puta naglašeno, takve priredbe održavaju se kako bi šira javnost mogla upoznati folklorno blago i bogatu riznicu običaja i gastronomskih specijaliteta narodnosti koja živi u dotičnom okrugu ili naselju. S druge strane priredba svjedoči i o dobroj suradnji narodnosti i čelništva okruga ili naselja. To nam je potvrdio i predsjednik Hrvatske samouprave Kőbánye Branko Kovács, koji je istaknuo kako samouprava rado i redovito sudjeluje u sličnim programima pa nije ni bilo upitno da će sufinancirati putne troškove dječje skupine „Židanske zvijezdice” iz Hrvatskog Židana. Kako smo doznali od ravnateljice Kulturnog doma iz Hrvatskog Židana Mirjane Šteiner, gostovanje Gradišćanaca ostvareno je uz pomoć člana predsjedništva Kulturnog društva „Glas Balkana” i predsjednika Srpske samouprave Kőbánye Bogdana Szabóa. Naime, on se u vezi s nastupom obratio židanskom Hrvatskom kulturnom društvu „Čakavci”, no nakon što je doznao da u tom naselju djeluje i dječja skupina rado ju je pozvao na priredbu. Nažalost, zbog pandemije koronavirusa festival je održan bez odraslih. „Židanske zvijezdice” doista su zablistale na pozornici, gdje su izvele dječje pjesme i plesove svoga rodnog kraja. „Prvi put smo gostovali u Budimpešti, djeca su jako uživala u nastupu”, izjavila nam je voditeljica skupine Krisztina Pántos-Kovács, dodavši kako se prva koreografija temelji na knjizi „Kad sam bila mala...”, koja sadrži dječje pjesmice, brojalice i običaje Hrvatskog Židana, dok je drugu koreografiju pod nazivom „Slavonija” osmislila predsjednica Folklorne skupine „Hajdenjaki” iz Dolnje Pulje Jelka Perušić. Naime, folkloriši već godinama njeguju izvrsne međusobne odnose. U Budimpešti je gostovalo petnaest mališana u pratnji roditelja. Dječju folklornu skupinu „Židanske zvijezdice” uz pomoć židanskih i drugih entuzijasta prije osam godina s osam članova osnovala je Krisztina Pántos-Kovács. Skupina trenutno uz dvadeset pet članova obuhvaća i tamburaški sastav. Festival je nastavljen plesačnicom koja je potrajala do kasnih večernjih sati. Gostovanje plesnih skupina na Narodnosnom festivalu u Kőbányi ostvareno je zahvaljujući financijskoj potpori mjesne Hrvatske, Bugarske i Srp-



Dječja skupina „Židanske zvijezdice”

ske samouprave, Grčke samouprave Segedina, Fonda „Gábor Bethlen” i Fonda „Sándor Csoóri”.

Trebamo priznati da nema boljeg katalizatora od uspjeha, kako za odrasle tako i za mladež. Hrvatske samouprave u Mađarskoj trebale bi razmisliti o mogućnosti pozivanja skupina iz drugih županija, jer to doprinosi opstanku Hrvata i promidžbi hrvatske kulture, jezika i folklor. Zamislite kako privlačno zvuče i za roditelje gostovanja školskih folklornih skupina izvan županijskih granica.

Kristina Goher

### ANDZABEG

Hrvatska samouprava Andzabega 27. veljače 2022. organizirala je putovanje u Mohač na tradicionalnu pokladnu priredbu Pohoda bušara. Brojni programi nudili su za svakoga ponešto. Buše su u čamcima prešle Dunav, slijedio je veliki mimohod. Najbučnije je bilo na centralnom gradskom trgu, ogromno veselje, i nezaboravno paljenje lomače.

### BUDIMPEŠTA/PEČUH

Hrvatske gimnazije do 17. rujna 2021. trebale su se prijaviti na Državno natjecanje srednjoškolaca iz hrvatskog jezika i književnosti (OKTV) koje priređuje Narodnosni pedagoški obrazovni centar pri Uredu za školstvo. Prvo kolo, pismeni dio, održano je u učionicama domicilnih škola 17. siječnja 2022. godine. Kako doznajemo na natjecanju u budimpeštanskom Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i đačkom domu sudjelovala su dva gimnazijalca, dok se u pečuškom Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslav Krleža natjecalo sedam učenika. Prijavljenih je bilo mnogo više, ali ih je bolest spriječila u sudjelovanju.

k.g.



Na pozornici

## Larfe i duh mohačkih bušov u Prisiki

*Izložba otvorena do polovice majuša*

**Uska je bila muzejska dvorana Zbirke sakralne umjetnosti Hrvatov u Prisiki za sve posjetitelje, 18. februara, u petak uvečer, tolikimi su bili znatizeljni na izložbu bušov. Gdo ne bi bio čuo jur za pohod mohačkih bušov? Još je manje tih, ki nisu bar jednoč i uživo pogledali, sprohodili ovu atrakciju, ka se jur kot prva kulturna vridnost iz Ugarske, od ljeta 2009. nahadja na listi UNESCO-a kot nematerijalno jerbinstvo. No, ovput, mi Gradišćanci, nismo morali otputovati do Mohača, nego je Đuro Jakšić, sam kolekcionar donesao svoje bogatstvo do nas, povidao je o samom procesu nastanka larfe, a u brzom tempu pred našimi oči je sastavio i buzdovan i škrebetaljku, moćno oružje iz arsenala bušov za strašivanje neprijatelja, zime, žen i divojak.**



Đuro Jakšić i larfa

Direktor Zbirke dr. Andrija Handler izrazio je svoju radost pri pozdravni riči i otvaranju privremene izložbe da je tako velik broj posjetiteljev dospio na priredbu, ka je jur planirana prošlo ljeto, ali pandemija je i ovde postavila u nugalj svakarčkove ideje. To je pak gvišno da kako stariji, tako i mlađji svit znatizeljjan je na jedinstvene fašensjske dane na jugu Ugarske. „Hvaljen Isus!“ pozdravio je s najlipšim pozdravom skupaspravne, Šokac, Hrvat iz Mohača, Đuro Jakšić, u pozadini s bušom u židanskoj narodnoj nošnji. On se dugo bavi sakupljanjem maskov i dugovanj bušov, a postao je i meštar za napravljenje larfov/maskov za bušare. Kako je rekao, trudi se svenek unikatne komade napraviti i kako nam je i predstavio u praksi, pravi gazda je znanja, kako iz cipa-

nice prik rezbarenja stvoriti nos, čelo, oči, usta i bradu. I nije ovde rič samo o larfi, nego i o buzdovani i škrebetaljku. Za meštarski-mi riči emitiran je črno-bijeli film o pohodu mohačkih bušov 1955. ljeta. Etnolog dr. Šandor Horvat još je dodao hrpu zanimljivosti, od kričanja bušov s tiranjem zlih duhov, do bušitovanja žen. Rečeno je i to da danas imaju buše svojih 120 grup, najmanja broji osam kotrigov, a najveća skupina more imati još i 20-30 akterov. Njeva zadaća nije samo ljude strašiti za turističku atrakciju u povorki na Glavnom trgu, nego idu od hiže do hiže, kade imaju svoje poznane i rodjake, a to je, morebit, lipši i vridniji dio te atrakcije. Sam izraz maske larfa, vjerojatno potječe iz ugarske



Grofljini su bili najbolji



Dio publike

riči lárva, ka je bila u hasnovanju jur u 18. stoljeću. Arhaični običaj se ne čuva samo u Mohaču, nego i u Baji, ali živi i u Baranji, Bosni i Hercegovini, u zapadnoj Slavoniji kot i okolo Daruvara. Gost iz Mohača je još najavio festival drivorezbarov od larfe i da će se putujuća izložba predstaviti i u drugi dijeli orsaga, kade nek živu Hrvati. Ivan Gugan, predsjednik HDS-a pak je dodao da pred dvimi ljeti se je pojavila zamisao da toliko bogatstvo tribaju viditi svi Hrvati ter na tu vridnost moraju biti gizdavi svi pripadniki naše narodne grupe. Na kraju predstavljanja šarenoga običaja, pod rukom meštra mali inuši su začeli i s dubanjem maske. Jedinstvena kolekcija larfov i orudaljev bušov ostat će do sredine majuša u prisičkoj Zbirki. Nij' sumlje, preporučeno ju je pogledati!

Tiho

## „Podravsko kolinje” u Daranju

**Tradicionalno, XI. po redu daranjsko kolinje ove godine održano je 12. veljače, uz sudjelovanje trinaest ekipa, među njima brojnih hrvatskih i naših podravinskih ekipa. Organizatori, Mjesna samouprava Daranja i daranjska Udruga za uljepšavanje sela i javnu prosvjetu dali su sve od sebe kako bi se ekipe dobro osjećale. Načelnik László Villányi mogao je biti zadovoljan, jer je prostor dvorišta „Malom” i ovaj put vrvio veselim ljudima. Kolinje već godinama privlači brojne ekipe iz Daranja, okolice, prijateljskih naselja i inozemstva, te mnoge znatizeljnike.**

Na kolinju svake godine sudjeluje i više hrvatskih ekipa iz Podravine, pa tako i ekipa Hrvatske samouprave Daranja. Kolinje ima natjecateljski karakter, a ocjenjuju se pripremljena kolinjska jela koje se pripremaju prema starim recepturama, rekao nam je predsjednik Hrvatske samouprave Daranja Gyula Gorjanac. I ove godine prijavili su se natjecatelji iz svih dijelova Mađarske i šire. Tako su došle ekipe iz Kálmáncse, Tiszacsege, Újszentmargite, Kemlje, Dombola, Lukovišća, Barča, Gradine, Novog Gradaca... Jer ovaj „gastro show” Južnoga Zadunavlja svake godine privlači sve veći broj posjetitelja i natjecatelja. Organizatori su se pobrinuli za programe na kojima nikome nije bilo dosadno te za vrijedne nagrade.



Ekipa Lukovišća bila je među najboljim ekipama

FOTO: ANDREA BLUM



Tradicionalno „paljenje”

XI. po redu „Podravsko kolinje” u Daranju i ovaj put proteklo je u znaku veseloga druženja hrvatskih ekipa, uz spomenute bila je tu i ekipa Hrvatske samouprave Šomođske županije i ekipa „Karaula” iz sela Rušana (Općina Gradina). Od ranih jutarnjih sati radilo se oko zaklanih svinja te se pripremalo jelo uz vruće i one malo hladnije napitke, a sve pod budnim okom ocjenjivačkog odbora koji je imao pune ruke posla. Pobjednici su proglašeni u više kategorija. Ocjenjivale su se kobasice, rakija, krvavice, najveselija ekipa... Tako je posebnu nagradu Mjesne samouprave Daranja dobila hrvatska ekipa Šomođske županije, nagrada za najbolju kobasicu pripala je ekipi „Podravci” iz Daranja, a nagrada za najveseliju ekipu pak ekipi Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin”, „Hrvatski centristi”. Najboljom ekipom iz inozemstva proglašena je ekipa „Karaula” iz Općine Gradi-na.

Zamjenik načelnika Lukovišća Zoltán Hajdu izjavio je za Hrvatski glasnik kako Lukovišćani već tradicionalno sudjeluju u natjecanju. I ovaj put se okupila složna ekipa „Mjesne samouprave Lukovišća” koju su sastavile Mjesna samouprava Lukovišća, Hrvatska samouprava Lukovišća i Romska samouprava Lukovišća. Pohvalio se i osvojenim trećim mjestom koje je lukoviška ekipa osvojila za pripremljena jela na „lukoviškom stolu”. Prvo mjesto u kategoriji „jela od kolinja” i ovaj put pripalo je ekipi „Kurta Farkúak” iz Tiszacsege, a drugo barčanskoj ekipi „Seres Kft”. Za raspoloženje kod hrvatskih ekipa uz ostale pobrinuli su se svirci Zoltána Vizvárija koji su neumorno rastezali žice, a u večernjim satima na kolinjskom balu svirao je sastav „Dinamit”. Mjesni proizvođači su na štandovima izložili svoje proizvode i narodne rukotvorine, a cjelodnevni sajam bio je vrlo uspješan. Priredba je među ostalim ostvarena potporom Ureda predsjednika Vlade, Fonda za nacionalnu suradnju, Fonda „Gábor Bethlen”, Mjesne samouprave Daranja, Hrvatske samouprave Daranja i brojnih daranjskih civilnih udruga i drugih pomagača.

Branka Pavić Blažetin



Gyula Gorjanac imao je posla

FOTO: ORGANIZATORI

# Mala stranica



## Svjetski dan divljih vrsta

Pojam divljina označava životinje koje žive u divljini. Taj pojam se odnosi i na biljke, gljive i sve druge organizme koji napreduju u divljini i nisu uvedeni od strane ljudi. Čovjek od davnina pokušava ukrotiti prirodu, čime smanjuje životni prostor životinja, što dovodi do izumiranja ugroženih životinjskih vrsta. Zbog štetnog ljudskog djelovanja u 17. stoljeću izumrlo je 7 životinjskih vrsta, u 18. stoljeću 11, u 19. stoljeću 27, dok je u 20. stoljeću iščezlo 67 životinjskih vrsta. Prema najnovijim podacima Svjetskog fonda za divlje životinje globalna populacija divljih životinja smanjila se za 52%. Upravo stoga 2013. godine Opća skupština Ujedinjenih naroda proglasila je 3. ožujka Svjetskim danom divljih vrsta. Cilj svjetskog dana je obilježavanje raznolikosti, podizanje opće svijesti o divljim životinjama i biljkama na svijetu. Znanstvenici su otkrili da na zemlji postoji oko 8,7 milijuna vrsta životinja. Neke su snažne, neke brze, a neke nježne. Ljepota proizlazi upravo iz njihove raznolikosti. Jeste li čuli za sljedeće, neobične životinjske vrste?

### Nizinski prugasti jež



Ovaj neobični sisavac nastanjuje Madagaskar u Africi i jedini je sisavac koji uz pomoć trljanja dijelova tijela proizvodi zvuk – nešto što inače čine insekti i zmije.

### Glaucus Atlanticus



Poznato i pod nazivom „plavi zmaj” ovo biće je vrsta morskog puža. Pluta na površini toplih oceana uz pomoć vrećice s plinom na trbuhu.

### Rak bogomoljka



Poznat pod imenom „morski skakavac”, „ubojica škampa” jedan je od najčešćih grabežljivaca u tropskim i subtropskim vodama. No, malo se zna o ovom račiću jer većinu vremena provodi skriven u svojoj jazbini.

### Atheris



Ova otrovna mesožderka, Atheris (poznata i pod nazivom Bush Viper), nastanjuje krošnje tropskih šuma Afrike, te većinom lovi noću.

### Rogati zmaj



Zakamufliran pustinjским bojama, ovaj gušter ima još jedan način obrane, lažnu glavu koju prikazuje napadačima, dok je prava glava na sigurnom, u pije-sku.

### Okapi



Ovaj sisavac nastanjen je u Kongu u središnjoj Africi. Bez obzira na crno-bijele pruge slične zebrenima srodniji je žirafi negoli zebri.

## VIII. Festival tradicionalne svinjokolje u Keresturu

U organizaciji Lokalne samouprave Kerestura i Fićehaza 12. veljače u Keresturu osmi put je priređen Festival tradicionalne svinjokolje „Pomurske prasetine“ koji je privukao brojne posjetitelje i natjecateljske ekipe s tromede. Pokrovitelji festivala bili su predsjednik Mađarskog parlamenta László Kövér, državni tajnik Péter Cseresnyés i predsjednik Skupštine Zalske županije dr. Attila Pál. U sklopu priredbe i ove godine posebna pozornost je posvećena svinjokoljskim tradicijama, gastronomiji i promoviranju domaćih proizvoda. Sudionici i posjetitelji mogli su uživati u bogatom kulturnom programu, među ostalim i koncertu poznatog hrvatskog sastava „Mejaši“ i tamburaškog sastava „Sumartonski lepi dečki“.



Svečano otvorenje Festivala

Jedina briga posjetitelja festivala bila je hoće li prvo kušati pečeno meso, krvavice, čvarke, kobasice, jetrice, juhe ili druga izvrsna jela od svinjskog mesa, a za sve ostalo, dobro raspoloženje, ukusna jela, izvrsnu glazbu i dobro piće pobrinuli se organizatori i



Keresturska ekipa pripremila je kobasice

natjecateljske ekipe kojih je ove godine bilo čak deset. Bilo bi i više, rekao je načelnik Kerestura Róbert Polgár, ali nije bilo dovoljno prostora. Svinjokoljski festival po prvi put priređen je 2014. godine s namjerom očuvanja obiteljskih svinjokoljskih običaja i promocije izvrsnih domaćih proizvoda. Prošle godine nije održan zbog epidemioloških razloga pa su ga ove godine mnogi nestrpljivo čekali, što se vidjelo i po rekordnom broju posjetitelja iz raznih krajeva Mađarske, Hrvatske i Slovenije. Kako bi se sve odvijalo glatko bila je potrebna vrlo vrijedna organizatorska ekipa, kreativnosti nije bilo kraja, rekao je načelnik na otvorenju festivala, zahvalivši se svima koji su na bilo koji način doprinijeli ostvarenju priredbe. Državni tajnik Péter Cseresnyés u svom pozdravnom govoru naglasio je važnost čuvanja tradicija, koje imaju golemu važnost za pojedinca, a i za cjelokupno društvo, jer su jedan oblik narodnog identiteta. Pohvale organizato-

rima uputio je i zamjenik župana Međimurske županije Josip Grivec, naglasivši kako je festival promocija vrijednih ljudi pomorskoga kraja i izvrsnog prijateljstva žitelja iz triju zemalja. Zamjenik župana spomenuo je mnoge zajedničke prekogranične projekte koji su se realizirale s ciljem razvoja područja uz Muru i Dravu, a rekao je i da se nada kako će se u skoroj budućnosti ostvariti jedan od najvećih zajedničkih projekata, izgradnja mosta između Kerestura i Kotoribe. Supredsjedatelj Europske grupacije za teritorijalnu suradnju Regija Mura Laci Prekšen ukratko je predstavio djelovanje grupacije koja uspješno privlači sredstva fondova Europske unije, među ostalim i za ovaj festival, a slične će se priredbe održati i u drugim pomurskim i međimurskim mjestima. Na festivalu se natjecalo deset ekipa, čija je jela ocijenio stručni žiri na čelu



Publika na koncertu „Mejaši“

s majstorom Józsefom Prikrylom. Ocjenjivali su juhu, pečeno meso, krvavice, kobasice i čvarke, a ukupan zbroj bodova za pet jela odredio je konačan plasman pojedinih ekipa. Ona s najviše bodova svake godine na godinu dana osvaja prijelazni pehar festivala. Ove godine pehar je osvojila ekipa „Süldök“ sastavljena od mladih serdahelskih i sumartonskih članova. Najkusniju juhu pripremili su članovi ekipe „Hegylakók“, najbolje glavno jelo „Süldök“, najkusniju krvavicu keresturski vatrogasci, a najbolju kobasicu i čvarke ekipa „Baka-Tor“. Posjetitelji su cijeli dan mogli uživati u raznolikom programu, na čijem je repertoaru bilo i hrvatskih sadržaja, primjerice jednosatni koncert tamburaškog sastava „Sumartonski lepi dečki“ i dvosatni koncert popularnog sastava „Mejaši“.

Beta

## Narodnosna gala u Dombóváru

**U ozračju obilježavanja Dana narodnosti, koji je Mađarski parlament proglasio 18. prosinca 2012. godine u Dombóváru se svake godine u vrijeme adventa priređuje Narodnosna gala. U gradu djeluju tri manjinske samouprave, hrvatska, njemačka i romska, koje zajednički organiziraju ovaj već tradicionalni program. Ove godine održan je u gradskom Domu kulture 8. prosinca 2022. Pandemija koronavirusa je poremetila održavanje istoga 2019. godine, a i 2021. su se okupljeni družili s maskama na licu.**



*Okupljenima se obratio i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga*

Među nazočnima organizatori su pozdravili državnog tajnika za nacionalnu politiku Ureda predsjednika Vlade Jánosa Árpáda Potápija, glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu, gradonačelnika Dombóvára Szilárda Pintéra te broj-

Kovács, János Balaskó i Mária Doszpod Vidóczy. Romska narodnosna samouprava nagradu „Máté Mihály” dodijelila je Istvánu Kalocsi i dr. Andrásu Szabó - Farkasu.

Hrvatska narodnosna samouprava Dombóvára dodijelila je Odlikovanje „Franjo Vlašić” Vjekoslavu Filakoviću i Branki Pavić Blažetin. Odlikovanja su im uručili predsjednik Hrvatske narodnosne samouprave Dombóvára Gábor Varga-Stadler i potpredsjednik HNSD-a Attila Árok.

Tajniku generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vjekoslavu Filakoviću spomenicu i odlikovanje „Franjo Vlašić” Hrvatska narodnosna samouprava u Dombóváru dodijelila je za višegodišnju nesebičnu potporu Hrvatskoj narodnosnoj samoupravi u Dombóváru od početka njezina osnutka, za pomoć pri uspostavljanju suradnje s Republikom Hrvatskom, te Generalnim konzulatom RH u Pečuhu.

Glavnoj i odgovornoj urednici Hrvatskoga glasnika Branki Pavić Blažetin spomenicu i odlikovanje „Franjo Vlašić” Hrvatska narodnosna samouprava u Dombóváru dodijelila je za višego-



*Hrvatska narodnosna samouprava u Dombóváru spomenicu i odlikovanje „Franjo Vlašić” dodijelila je Vjekoslavu Filakoviću*



*Hrvatska narodnosna samouprava u Dombóváru spomenicu i odlikovanje „Franjo Vlašić” dodijelila je Branki Pavić Blažetin*

ne druge uglednike javnog i političkog života. Spomenuta trojica su se i obratila nazočnima. Kroz program nas je na mađarskom, njemačkom i hrvatskom jeziku vodio Bálint Varga Stadler, a nazočni su se minutom šutnje prisjetili i velikog prijatelja dombóvárskih Hrvata Gábora Gyórvárija.

Već nekoliko godina u sklopu Narodnosne gale uručuju se nagrade zaslužnima na polju narodnosnog života, pa tako i Nagrada „Franjo Vlašić”, koju je prije nekoliko godina utemeljila Hrvatska samouprava Dombóvára.

Njemačka samouprava Dombóvára nagradu „Spomen prsten za njemačku narodnost” uručila je dr. Zoltánu Szenyeriju. Prošle godine utemeljenu nagradu „Dr. Josef Keller” dobili su Gyula

dišnju pomoć i medijsko praćenje, za reportaže i izvještaje o djelovanju Hrvatske narodnosne samouprave u Dombóváru o suradnji s gradovima prijateljima, objavljene u tjedniku Hrvata u Mađarskoj Hrvatskom glasniku. Pored toga i za ulogu pri očuvanju uspomene na bana Franju Vlašića, koji je rođen u Dombóváru, te za promidžbu njegovog djela i života.

U bogatom kulturnom programu uz Puhački orkestar Dombóvára „Alte Herren Blaskapelle” prekrasan program izveli su učenici Hrvatske gimnazije Miroslava Krleža, kako zbor pod ravnanjem Márte Sándorka Rohonczi tako i orkestar pod ravnanjem Györgya Kovácsa. Djecu su dopratile ravnateljica Janja Živković Mandić i doravnateljica Rita Magyar.

-DSB-



*Mi smo već registrirani hrvatski birači!*

# BUDI HRVAT I NA IZBORIMA!



PARLAMENTARNI  
IZBORI  
2022.

